

עברית

הן גרות במוסקבה ולומדות לשון עברית באוניברסיטה על שם הרמב"ם. רובן בחרו בעברית במקרה, והתאהבו בה. בהיגיון של השפה, בדקדוק, בצלילים. בקורס במכללת בית ברל - למדו להפיר גם את הארץ של העברית ואת האנשים המדברים עברית ברחוב

באקדמיה על שם הרמב"ם במוסקבה פגשתי לפני כשנה קבוצת צעירות, רובן לא יהודיות, הלומדות עברית ברצינות ובחריצות מעוררות הערכה. אי אפשר שלא ללמוד ברצינות במוסקבה מפי המורים שלהן, מורים בנשמה, אנשי לשון ואוהבי עברית, כמו: ראש הקתדרה פרופסור יבגניי מריאנצ'יק, איגור זיסקין, יורי קוסטנקו ואחרים.

סיפרתי להן על "מאחורי הקלעים" של "שער למתחיל" - העיתון שהן מכירות מלימודיהן. בעיתון של אותו שבוע הופיע מתכון להקנת פלאפל. שאלתי את שאלת מיליון הדולר (יותר נכון: מיליון השקל): אתן אוהבות פלאפל? כשראיתי את מַבְטֵי השאלה על פניהן, הבנתי שרובן לא היו אף פעם בישראל ולא טעמו טעמו של פלאפל. אבל עברית הן יודעות ואוהבות. רוצות להיות מורות לעברית.

ראש הקתדרה סיפר לי בשמחה ובסיפוק כי אהדות מהתלמידות יגיעו לארץ לשלושה שבועות, לקורס אקדמי בלשון העברית במכללת בית ברל.

כשהגיעו הפנות לארץ, פגשתי אותן ואת פרופסור מריאנצ'יק בבית ברל. נפגשתי עם אהדות מהן לשיחה. ביקשתי לשמוע מה הביא נערות מוסקבאיות ללמוד עברית, ואיך הן מרגישות בישראל. שכחתי לשאול אותן על פלאפל.

שוחחנו עם אלכסנדרה קרבצ'ובה, בת 21; אולגה פיטוחובה, בת 21; טניה קוגטינקובה, בת 20; קסניה ויאז'ינינה, בת 20; מרינה ינקובה, בת 21; אנה וידרו, בת 20; אליונה שלוחינה, בת 21.

מה הביא אתכן ללמוד עברית? אלכסנדרה: "גרתי שנתיים בארץ, במסגרת פרויקט נַעֲלָה (נוער עולה ללא הורים). כשחזרתי לרוסיה, היה לי חבל לאבד את השפה, ולכן החלטתי להמשיך ללמוד. אבא שלי מתעסק בהנדסה, ואין לו אפשרות לעלות לארץ, ולכן חזרתי למוסקבה."

לא צברית

הסטודנטיות ממוסקבה לומדות במכללת בית ברל

מאוד, ושואלת את עצמי: איזו תשובה הייתי מקבלת לשאלה הזו מצברים בני 20... אליונה: "אני אוהבת את הצליל של האותיות ושל המלים. בלשון הזאת אפשר לראות את האסון של העם - השואה, וגם שמחה - זו שפה הגיונית מאוד. אני אוהבת ללמוד דקדוק ותחביר."

וכאן אני נזכרת בכותרות שקראתי בעיתונים לאחרונה: סקר שנערך בין בני הנוער מלמד כי עברית היא מקצוע מאוד לא אהוב בבתי הספר בארץ. אני חושבת לעצמי: אולי כדאי לקחת את צברינו ואת המורים שלהם - למוסקבה...

טניה: "גם אני אוהבת דקדוק ותחביר, קראתי ספרים של פותבים יהודים ברוסית ואחר כך בעברית, והרושם היה אחר לגמרי. מעניין מאוד לקרוא את

"כשאתה מגיע לשלב בשפה שאתה יכול לקרוא, להבין ולדבר - זה פלא!"

הדברים בשפתו של הפותב. קראתי את 'מיכאל שלי' של עמוס עוז ברוסית ובעברית. עכשיו אני קוראת את 'סיפור על אהבה וחושך' מאת עמוס עוז. זה קצת קשה, אבל אני משתדלת ונהנית."

קסניה: "כשהתחלתי ללמוד ובפעם הראשונה פתחתי ספר עברית, חשבתי: איך אפשר ללמוד את זה?! אותיות פליכר מוזרות... חשבתי שאף פעם בחיים לא אוכל להבין. אחר כך הבנתי שעברית היא שפה יפה, ולא פליכר קשה. הפתב מיוחד, וזה יתרון (דבר טוב). עכשיו אני אוהבת את הכל בעברית. כשאני כאן בישראל, אני נהנית מאוד לשמוע עברית, משום שהצלילים שלה יפים מאוד."

מרינה: "גם אני אוהבת את הצלילים של העברית. היו לנו שיעורי תרגום מעברית לרוסית. תרגמתי את פביון ליברכט ואת ס' יזקר. זה היה קשה אבל

אולגה: "אני לא התכוונתי ללמוד עברית באמת. רציתי לעסוק בבלשנות וללמוד שפות, אנגלית ורוסית. לא ידעתי אפילו שאלמד עברית. זה גורל. לא משהו שאני בעצמי גרמתי (עשיתי)."

טניה: "אני רציתי לעסוק בבלשנות ושפות. כשהתקבלתי לאקדמיה אפילו לא ידעתי מה זאת עברית ומי הם יהודים. הבנה שלי למדה באקדמיה על-שם הרמב"ם, והיא סיפרה לי ששם לומדים גם יידיש, גרמנית, עברית."

קסניה: "הסיפור שלי דומה, אני למדתי בבית ספר אנגלית וגרמנית, ונהנית. רציתי להמשיך ללמוד שפות. לא ידעתי מה זאת עברית ומי הם היהודים, כי אינני יהודיה."

מרינה: "כשהתקבלתי לאוניברסיטה, הייתי צריכה לבחור שפה. בחרתי עברית."

אנה: "די טבעי בשבילי ללמוד עברית, כי אלה השורשים שלי. במשפחה שלנו נהוג לקרוא ספרים הקשורים במסורת היהודית. אחותי גרה בארץ, במסגרת פרויקט נעל"ה. היא חזרה למוסקבה."

אליונה: "רציתי ללמוד שפה יפה, מעניינת ומזרחית. עכשיו אני לומדת עברית כי זו השפה הכי יפה, ואני נהנית מאוד."

מה אתן אוהבות בעברית?

מרינה: "אני אוהבת את השפה, שהיא מאוד הגיונית. אלכסנדרה: "אני אוהבת את השפה כי זו השפה של התורה והתלמוד והספרים החשובים."

אולגה: "גם אני אוהבת את העברית כי זו שפה מאוד הגיונית. קל ללמוד כאשר השפה הגיונית."

אני אוהבת את הצלילים - ההגאים של העברית. נעים לשמוע שירים בעברית. למשל: שירים של ביאליק ושל רחל."

כל הבנות מצטרפות במקלה: "השיר 'עקרה' של רחל. 'אל הציפור' של ביאליק". ואני - נמסה (נהנית

הצער, אין אפשרות לנסוע לכל מקום. אני מבינה שזה בגלל המצב הקשה. הסיורים מצוינים, בעיקר הסיור לירושלים, שיש לה מרץ מיוחד: הרחובות, צבע האבנים, האנשים. כל־כך עתיק וכל־כך מרשים. אני מקווה שאחזור לארץ לא פעם אחת. הייתי רוצה לטייל בירושלים עוד. זה היה משהו משהו.

אנה: "אני פעם שישית בארץ. הייתי כמעט בכל מקום בארץ. כל מקום הוא עולם, כל מקום יש לו דמות משלו. כל הזמן הארץ מפתיעה אותי. זאת המדינה האהובה עלי. אני מרגישה פה כמו בבית. יש לי דוד ודודה בארץ. אני מתכוונת לבוא לארץ לחודש ללמוד באוניברסיטה".

אחת הבנות מספרת כי אחת התופעות היפות בעיניה היא החיילים ברחובות. כל הבנות מסכימות בחיור. אפילו פשהן מדברות על העברית – אין להן כוזה חיור...

אולגה: "יש חבר חייל שלמד אתנו במוסקבה ועלה לארץ, פגשנו אותו כאן. חבל על הזמן. סוף הדרך".

● **איך הינה המעבר מעברית באוניברסיטה למפגש עם עברית ישראלית ברחוב ובכל מקום?**

מרינה: "באוניברסיטה לימדו אותנו עברית תקנית (נורמטיבית). כאן בישראל מדברים מצחיק ומוזר בשבילי. למשל, הישראלים אומרים: לתפוס, למכור" (צריך לומר לתפוס, למכור).

טניה: "כל הזמן אומרים לי כאן שאני מדברת עברית תנ"כית. אני מסבירה שאני מדברת שפה טובה, והם אומרים לספור במקום לספור".

קסניה: "צריך ללמוד שפה תקנית. זה הבסיס. להוריד את הרמה וללמוד סלנג אפשר תמיד".

מרינה: "אנחנו לא יכולים לומר בפחינה: אני לא רוצה. אלא: איני רוצה, אינני רוצה".

טניה: "כשאמרתי פה ברחוב 'אינני מסוגלת', הבנתי שלא פולם הבינו אותי".

קסניה: "הם צוחקים כשאנחנו אומרים אנו (ולא אנחנו). אני תמיד אומרת אנו – כי זה קצר יותר".

אולגה: "המרצים שלנו אוהבים את הביטויים: לעגניות דעתי, לדירי. הם מחייכים כשאנחנו משתמשות בביטויים האלה, ולדעתי זה טוב. הם אומרים: לא מדברים ככה בישראל, אבל זה נשמע יפה".

קסניה: "אפילו עכשיו, בתחילת השיחה שלנו, כששאלת 'איך קוראים לך?', חשבתי שאנחנו אומרים: 'מה השם שלך?'".

אליזנה: "אנשים כאן עושים המון שגיאות. אנחנו יודעים גם המון מלים בסלנג".

כל הבנות מצטרפות במקלה: "דלוק על מישהו, סבבה, יש מצב, חבל על הזמן".

ציפי מזר

מטיילות בארץ עם המלווה ממוסקבה (משמאל) והמדריך מבית ברל: פרמי שוויצר (יושב)

שמרגיז אותי בארץ הוא, שיש כל־כך הרבה עולים שלא רוצים ללמוד עברית. הם יודעים שהם יכולים להיכנס לחנות ברוסית. אם לא אכפת להם מהתרבות – למה הם עולים?"

אולגה: "אני בישראל בפעם הראשונה. זה שוק, אבל חיובי (פוזיטיבי). לא חשבתי ואפילו לא דמינתי שיהיה כל־כך טוב, מצויין. האתרים (המקומות) שקראנו נהדרים. גם המקומות וגם הסיפורים נהדרים. הטיולים הם כמו בושם בריא לנפשי. טיילנו בהרי הפרמל, בים המלח, בקיסריה, במצדה.

לא חשבתי שיעבור זמן כל־כך קצר ואני אוכל להבין הפל כמו שמדברים כאן בעברית. אם יהיה לי זמן וכסף, אבוא לישראל בִּצְעִיד." **אליזנה:** "זו הפעם הראשונה שאני בארץ. אני

"כל הזמן אומרים לי כאן שאני מדברת עברית תנ"כית. אני מסבירה שאני מדברת שפה טובה. כשאמרתי פה ברחוב 'אינני מסוגלת', הבנתי שלא פולם הבינו אותי"

נהנית מאוד מהנוף. פשהסתכלתי בשמים ראיתי שמש וירח באותו זמן. אף פעם לא ראיתי את זה קודם. המקום הכי יפה – ירושלים. עיר עם תרבות. יש הפל פה. אני אוהבת את מזג האוויר פה. אני מקווה שתהיה לי הזדמנות לבוא שוב לישראל".

טניה: "גם לי זו הפעם הראשונה. אני נהנית מאוד. אף פעם לא חשבתי שיש פה מקומות כל־כך יפים".

קסניה: "גם אני בפעם הראשונה בישראל. נדמה לי שעכשיו קשה מאוד להסיק מסקנות. רק כשאחזור הביתה אבין מה זה היה בְּחִי. אני נהנית מאוד. הפל חדש כאן בשבילי: האקלים, האנשים, המקומות. הדבר המפתיע אותי במיוחד הוא, שבישראל מצ' טרפים שמרנות (קונסרבטיביות) מזרחית והתקדמות מערבית. זו ארץ מיוחדת מאוד".

מרינה: "זו הפעם הראשונה שאני בארץ. למרבה

מעניין מאוד. כשאתה מגיע לשלב בשפה שאתה יכול לקרוא, להבין ולדבר – זה פלא. העברית עצמה היא פלא. תרבות עתיקה ומעניינת".

אנה: "בגיל צעיר מאוד נסעתי למחנה קיץ, ולכן ידעתי שירים ואגדות (סיפורים) ותרבות. הם היו חלק מחיי, ואהבתי אותם. אחר־כך התאהבתי לא רק בצלילים אלא בתוכן. אחר־כך גיליתי את תחום (נושא) הפלשנות, שבו אני עוסקת. אני נהנית מפלשנות. אני מלמדת בסוכנות היהודית במועדון לצעירים, וגם באחת האוניברסיטאות. זו הנאה גדולה מאוד בשבילי ללמד".

מרינה: "כל המבנה של השפה העברית שונה לגמרי משפות אירופיות. העברית הגיונית. יש מבנה ברור:

פועל, בניינים, משקלים. לכתוב, להכתוב, להתכתב". **אנה:** "בעברית אתה בעצמך יכול ליצור את המלים החדשות. מערכת השורש חשובה לאנשים זרים שלומדים עברית".

אולגה: "אני אוהבת את המלים: להרהר, לצלצל, קלבלב".

טניה: "מלפפון, צפרדע".

קסניה: "הדבר היפה ביותר הוא: צלילים רפים שמצטרפים לצלילים קשים. למשל: רשרוש".

אנה: "אני אוהבת את השיר של חנה סנש 'אלי אלי, שלא ייגמר לעולם החול והים, רשרוש של המים'..."

אליזנה: "אני אוהבת את הצליל של האות לָמֵד. זה צליל מתוק: קלבלב, לצלצל, לא, אלונה".

● **זו הפעם הראשונה שלכן בארץ? אלכסנדרה:** "זו הפעם השנייה שלי בארץ. מה